

Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamasında Mikro Beceri Süpervizyon Modeli'nin Etkililiğinin İncelenmesi¹

Examining the Effectiveness of Microcounseling Supervision Model in Individual Counseling Practice

Betül MEYDAN²

Öz: Bu araştırmanın amacı, (a) Mikro Beceri Süpervizyon Modeli'nin (MBSM) bireyle psikolojik danışma uygulamasında, psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine ve psikolojik danışma özyeterliklerine etkisini incelemek ve (b) modelin etkililiğine ilişkin süpervizörlerin ve psikolojik danışman adaylarının görüşlerini almaktır. Katılımcılar 42 dördüncü sınıf öğrencisidir. Araştırmada, dört öğretim elemanı süpervizör olarak yer almıştır. İki süpervizör deney gruplarına altı oturum MBSM'ne dayalı süpervizyon verirken; iki süpervizör karşılaştırma gruplarına altı oturum karma süpervizyon modeline dayalı süpervizyon vermiştir. Nicel veriler Psikolojik Danışma Becerileri Değerlendirme Hakem Formu ve Psikolojik Danışma Özyeterlik Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Nitel veriler Bireysel Görüşme Formu ve Odak Grup Görüşmesi Formu ile toplanmıştır. Nicel verilerin analizi 2X2 Tekrarlı Ölçümler için ANOVA ile gerçekleştirilmiştir. Bulgular, deney gruplarındaki öğrencilerin dikkati verme, soru sorma, asgari düzeyde teşvik etme, içerik yansıtma, özetleme ve odaklanma becerilerinin karşılaştırma gruplarındaki öğrencilere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde arttığını göstermiştir. Ancak MBSM'ye dayalı süpervizyonun psikolojik danışman adaylarının duygu yansıtma, anlık olma ve talimat verme becerilerine; yardım becerileri, psikolojik danışma oturumu yönetme ve psikolojik danışma sürecindeki zorluklara ilişkin özyeterlik düzeylerine etkisinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur. Nitel verilerin analizi içerik analizi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel veriler, Katkı, Süpervizyon Modeli ve Öneriler olmak üzere üç kategoride toplanmıştır. Kategoriler incelendiğinde, psikolojik danışman adayları ve süpervizörler MBSM'ye dayalı süpervizyonun deşifre, görüntü kayıtları, formlar, keşfedici sorular ve geribildirim özelliklerinin temel psikolojik danışma becerilerini öğretmede ve yardım becerileri özyeterliğini geliştirmede etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, MBSM'ye dayalı süpervizyonda süpervizyon süresinin artırılması, görüntü kayıtlarının kullanılması ve her bir psikolojik danışman adayının oturum yaptığı danışan sayısının artırılması önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: süpervizyon, psikolojik danışma becerileri, psikolojik danışma özyeterliği, Mikro Beceri Süpervizyon Modeli

Abstract: This study aimed to (a) investigate the effect of Microcounseling Supervision Model (MSM) on counseling skills and counseling self-efficacy levels of counselor trainees, and (b) investigate opinions of supervisors and counselor trainees regarding the effectiveness of MSM in individual counseling practicum. Participants of the study consisted of 42 senior undergraduate students. Four supervisors were included in the study to supervise students. Two supervisors provided six MSM based supervision sessions to experimental groups and two supervisors provided six mixed supervision model based supervision sessions to comparison groups. Quantitative data were collected by Counseling Skills Rating Referee Form, and Counselor Activity Self-Efficacy Scale. Qualitative data were collected by Individual Interview Form and Focus Group Interview Form. Quantitative data were analyzed with a 2X2 Repeated Measures of ANOVA. Results showed that attending behavior, questioning, minimal encouragement, reflection of content, summarization, and focusing skills of students in experimental groups were significantly increased when compared to comparison groups. However, the effect of MSM on reflection of feeling, immediacy and directives skills, and helping skill, session management, and counseling challenges self-efficacy levels of counselor trainees were not significant. Qualitative data were analyzed with content analysis. Results indicated Contributions, Supervision Model, and Recommendations categories. When categories are reviewed, counselor trainees and supervisors stated that transcripts, video records, forms, thought-provoking questions, and feedback of MSM based supervision were effective for teaching basic counseling skills and developing helping skills self-efficacy. Nevertheless, it was suggested that length of supervision sessions should be increased in MSM, video recordings should be used in supervision and number of clients for each counselor trainee should be increased.

Keywords: counseling supervision, counseling skills, counseling self-efficacy, Microcounseling Supervision Model

¹ **Yazar Notu:** Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. Süleyman DOĞAN danışmanlığında yürütülen doktora tezinin özetidir.

² Dr. Araştırma Görevlisi, Ege Üniversitesi, İzmir; E-Posta: betull_benzer@yahoo.com

Süpervizyon, psikolojik danışman eğitiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Alan yazında, süpervizyon altında yapılmayan psikolojik danışma uygulamalarının profesyonel gelişimi pekiştirmediği belirtilmektedir (Hill, Charles ve Reed, 1981; Wiley ve Ray, 1986; Worthington, 2006). Bernard ve Goodyear'a (2004, Akt., Denizli, 2010) göre süpervizyon; "deneyimli bir meslek elemanından daha az deneyimli meslek elemanına/elemanlarına sunulan bir müdahaledir. Bu ilişki, değerlendirme içerir ve belirli bir zamana yayılmıştır. Aynı zamanda, deneyimsiz meslek elemanının/elemanlarının mesleki işlevselliğini geliştirme, danışanlarına sunduğu/sundukları profesyonel hizmetleri denetim altında tutma ve mesleğe yeni başlayacaklar için bir eleme süreci olma amaçlarına hizmet eder." (s. 8). Bu tanımdan ve alan yazından (Yogev, 1982; Yogev ve Pion, 1984; Worthington, 2006) hareketle, psikolojik danışman eğitiminde süpervizyonun, geleceğin psikolojik danışmanlarının yetiştirilmesinde en önemli öğretim araçlarından biri olduğu söylenebilir.

Alan yazın incelendiğinde, psikolojik danışman eğitiminde özellikle, ilk psikolojik danışma uygulamalarını yapan adaylara nasıl süpervizyon verilmesi gerektiğine odaklanan çalışmalar olduğu görülmektedir. Örneğin, Worthington ve Roehlke (1979), adaylara yapılandırılmış süpervizyon verilmesinin, süpervizörlerin adaylara nasıl psikolojik danışma yardımı vereceklerini didaktik bir öğretim yolu kullanarak öğretmelerinin ve onları yeni becerileri kullanmaları için cesaretlendirmelerinin önemini vurgulamışlardır. Günümüzde ilk uygulamalarını yapan psikolojik danışman adaylarına nasıl süpervizyon verilmesi gerektiğine ilişkin kapsamlı bir model *Mikro Beceri Süpervizyon Modeli* (MBSM) adıyla Russell-Chapin ve Ivey (2004b) tarafından geliştirilmiştir. MBSM, ilk psikolojik danışma uygulamalarını yapan adayların psikolojik danışma becerilerinin ve yeterlik düzeylerinin geliştirilmesini amaçlayan yapılandırılmış bir süpervizyon modelidir. Model, üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama, "psikolojik danışma becerilerinin kullanım amaçlarının gözden geçirilmesi"dir. Bu aşamada adayların kullandıkları psikolojik danışma becerilerinin tanımlarını ve kullanım amaçlarını pekiştirmeleri amaçlanmaktadır. Bu nedenle, bu aşamada psikolojik danışman adayı, süpervizör ve akranlar MBSM'nin ana materyali olan Psikolojik Danışma Oturumu Değerlendirme Formu'nun ([PDODF], Russell-Chapin ve Sherman, 2000) formatına uygun olarak oturumda adayın kullandığı psikolojik danışma becerilerini tanımlamakta ve söz konusu becerinin kullanım amacını tartışmaktadırlar. İkinci aşama, "psikolojik danışma becerilerinin

etkililik düzeylerine göre sınıflandırılması"dır. Bu aşamada psikolojik danışman adayı, süpervizör ve akranlar bir yandan psikolojik danışma oturumunu izlemekte; diğer yandan adayın kullandığı psikolojik danışma becerilerinin PDODF üzerinde frekanslarını belirlemekte ve etkililik düzeyini puanlamaktadırlar. Ardından, psikolojik danışman adayı, süpervizör ve akranlar puanlamalarını, önemli gördükleri noktaları, farklı bakış açılarını ve gözlenmeyen psikolojik danışma becerilerini tartışmakta ve geribildirim vermektedirler. *Son aşama* "süpervizyon ihtiyaçlarının ele alınması"dır. Bu aşamada, PDODF üzerinde yapılan değerlendirmelerle oturumdaki önemli noktalar özetlenmekte ve süpervizyon ihtiyaçları/soruları tartışılmaktadır (Russell-Chapin ve Ivey, 2004a; Russell-Chapin ve Ivey, 2004b). Genel olarak değerlendirildiğinde, MBSM, oturumda kullanılan psikolojik danışma becerilerinin gözden geçirilmesini, güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerin değerlendirilmesini ve bu amaçlar doğrultusunda adaylara yapıcı ve düzeltici geribildirim verilmesini öneren yapılandırılmış bir süpervizyon modelidir.

Alan yazında psikolojik danışma becerileri, psikolojik danışman adayları için psikolojik danışmayı nasıl yapacaklarına ilişkin bir kılavuz olarak kabul edilmektedir (Whiston ve Coker, 2000). Bu noktada, psikolojik danışma becerilerinin etkili bir biçimde kullanılmasının, etkili psikolojik danışma yardımı sunulmasının ön koşulu olduğu söylenebilir. Psikolojik danışma becerilerinin adaylara kazandırılması sürecinde, özellikle uygulamaların ve süpervizyonun önemi büyüktür. Çünkü adaylar psikolojik danışma becerilerini psikolojik danışma uygulamaları aracılığıyla derinlemesine kavramakta ve süpervizyon sayesinde pekiştirmektedirler (Hill, Stahl ve Roffman, 2007; Sexton, 1998). Bu nedenle, psikolojik danışman adaylarının eğitimleri kapsamında psikolojik danışma uygulamaları yapmalarının ve bu uygulamalara yönelik süpervizyon almalarının psikolojik danışma becerilerinin kavranmasında ve pekiştirilmesinde büyük önem taşıdığına inanılmaktadır.

Son yıllarda alan yazında, psikolojik danışma becerileri kadar üzerinde durulan bir başka faktör de, "bir psikolojik danışmanın (adayının) yakın bir gelecekte bir danışanla etkili bir psikolojik danışma oturumu yürütebileceğine yönelik yeteneklerine ilişkin inancı" (Larson, 1998) olarak tanımlanan psikolojik danışma özyeterliliği olduğu görülmektedir. Çünkü psikolojik danışma özyeterliliği, aynı düzeyde bilgi ve becerilere sahip bazı psikolojik danışmanların psikolojik danışma uygulamalarında diğerlerinden daha etkili psikolojik yardım sunmalarının bir nedeni olarak kabul edilmektedir (Cormier ve Nurius, 2003; Larson, 1998). Bu noktada, adayların özyeterliliklerinin nasıl

geliştirileceğine ilişkin araştırmalar (Barbee, Scherer ve Combs, 2003; Bischof, Barton, Thober ve Hawley, 2002; Cashwell ve Dooley, 2001; Daniels, 1997; Harris, 2007; Larson, 1998; Larson ve Daniels, 1998; Leach, Stoltenberg, McNeill ve Eichenfield, 1997; Lent ve ark., 2009) incelendiğinde, psikolojik danışma uygulamaları ve süpervizyonun en önemli öğelerden ilk ikisi olarak kabul edildiği görülmektedir. Bu nedenle, eğitimleri kapsamında adayların psikolojik danışma özyeterliklerini geliştirebilmeleri amacıyla uygulama yapmaları ve uygulamalarına ilişkin süpervizyon almalarının önemli olduğuna inanılmaktadır.

Özetle, psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerinin ve özyeterliklerinin geliştirilmesi sürecinde en önemli öğelerden birinin süpervizyon olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, alan yazında ilk psikolojik danışma uygulamalarını yapan adayların psikolojik danışma becerilerini ve özyeterliklerini geliştirmeleri için süpervizör tarafından yönlendirici ve öğretici bir tarz üstlenilen, psikolojik danışma oturumundaki davranış ve becerilerine yönelik detaylı geribildirimler verilmesine dayanan ve görüntü kayıtları kullanılan süpervizyon modelleri önerilmektedir (Kelley, 1971; Skovholt ve Ronnestad, 1992; Yogev ve Pion, 1984; Worthington ve Roehlike, 1979; Worthington, 2006). Bu noktada, MBSM incelendiğinde, MBSM'de süpervizyonun odağının psikolojik danışman adayının psikolojik danışma becerilerini tanıması ve somutlaştırması, oturumda kullanılan psikolojik danışma becerilerinin kullanım amaçlarının tanımlanması, sınıflandırılması, süpervizyon ihtiyaçlarının ve psikolojik danışman adayının güçlü ve geliştirmesi gereken yanlarının ele alınması olduğu bilinmektedir (Russell-Chapin ve Ivey, 2004b). Bu bilgiler ışığında, MBSM'nin ilk uygulamalarını yapan adayların psikolojik danışma becerilerini pekiştirmelerinde ve psikolojik danışma özyeterliklerini geliştirmelerinde etkili bir süpervizyon modeli olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, bu araştırmanın amacı, MBSM'nin bireyle psikolojik danışma uygulamasında, psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine ve psikolojik danışma özyeterliklerine etkisini incelemek ve modelin etkililiğine ilişkin süpervizörlerin ve psikolojik danışman adaylarının görüşlerini almaktır.

Yöntem

Katılımcılar

Psikolojik Danışman Adayları: 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz yarısında Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD) Lisans Programı'nda öğrenim gören gönüllü psikolojik danışman adayları gruplara (2 deney, 2

karşılaştırma) seçkisiz olarak atanmıştır. Araştırmada, deney veya karşılaştırma gruplarındaki adayların ölçümlerinin analize dâhil edilmesi için bir danışanla öngörüşme oturumu hariç en az altı psikolojik danışma oturumu gerçekleştirmiş olmaları koşulu aranmıştır. Sonuçta, nicel verilerin analizi, bu koşulu sağlayan deney ve karşılaştırma gruplarındaki 21'er (17 kadın, 4 erkek) adaydan elde edilen verilerle yapılmıştır. Nitel veriler ise deney grubundaki gönüllü 12 psikolojik danışman adayından (10 kadın, 2 erkek) toplanmıştır.

Süpervizörler: Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi RPD Anabilim Dalı'nda Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması dersini en az beş yıldır veren iki öğretim üyesi (1 kadın, 1 erkek) deney gruplarında MBSM'ye dayalı ve iki öğretim üyesi (1 kadın, 1 erkek) karşılaştırma gruplarında karma süpervizyon modeline dayalı süpervizyon vermiştir. Süpervizörler deney ve karşılaştırma gruplarına seçkisiz olarak atanmıştır. Araştırma sonunda, deney grubundaki iki süpervizörle bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Psikolojik Danışma Becerileri Değerlendirme Hakem Formu (PDBDHF): Adayların psikolojik danışma oturumlarında kullandıkları psikolojik danışma becerilerinin hakemler tarafından değerlendirilmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan PDBDHF kullanılmıştır. PDBDHF, iki kısımdan oluşmaktadır. Formun ilk kısmını; hakemlerin, psikolojik danışman adaylarının kullandıkları becerileri işaretlemeleri için yazılan beceri isimleri oluşturmaktadır. Bu beceriler, araştırma kapsamında etkililiği incelenen MBSM'nin kuramsal yapısına uygun olarak Ivey ve Ivey'nin (2003) mikro becerileri incelenerek belirlenmiştir. Bu beceriler; dikkati verme, soru sorma, asgari düzeyde teşvik etme, içerik yansıtma, duygu yansıtma, özetleme, anlık olma, yüzleştirme, odaklanma, anlamı yansıtma, yorumlama/yeniden çerçeveleme, mantıksal sonuçları gösterme, kendini açma, geribildirim verme, bilgi/öneri verme ve talimat vermedir. PDBDHF'nin ikinci kısmını Elliott (1985) tarafından geliştirilen ve Denizli (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Etkililik Değerlendirme Ölçeği (EDÖ) oluşturmaktadır. EDÖ'yü dolduracak kişiden, adayın kullandığı psikolojik danışma becerisini ne kadar yardımcı/yararlı bulduğunu derecelendirmesi beklenmektedir (Elliott, 1985). EDÖ, dokuzlu Likert tipi bir dereceleme ölçeğidir. Ölçeğin dereceleri; (1) son derece engelleyici, (2) oldukça engelleyici, (3) orta derecede engelleyici, (4) biraz engelleyici, (5) nötr, (6) biraz yardımcı, (7) orta derecede yardımcı, (8) oldukça yardımcı, (9) son derece yardımcı

şeklinde (Denizli, 2010). EDÖ'nün psikometrik özellikleri farklı psikolojik danışman tepkilerini değerlendirmede kullanılabilecek yeterli bir araç olduğunu göstermektedir (Elliott ve ark., 1982, Akt., Hill ve ark., 1994).

Psikolojik Danışma Özyeterlik Ölçeği (PDÖÖ): PDÖÖ, Lent, Hill ve Hoffman (2003) tarafından geliştirilmiş ve Pamukçu (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. PDÖÖ, bireyin psikolojik danışma özyeterlik düzeyini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçek, genel yardım becerileri performansı, psikolojik danışma oturumunu yönetme ve psikolojik danışma sürecindeki zorlukları ele alma üzere üç özyeterlik alanını içermektedir. Ölçekte 15'i yardım becerilerine, 10'u psikolojik danışma oturumunu yönetmeye ve 16'sı psikolojik danışma sürecindeki zorluklara ilişkin olmak üzere toplamda 41 madde bulunmaktadır. Ölçek orijinal formundaki gibi, (0) hiç güvenmiyorum ve (9) tam olarak güveniyorum olmak üzere 10 noktalı bir derecelendirmeden yararlanılarak puanlanmaktadır. Bireyin PDÖÖ'nün genelinden alabileceği puan 0-369; Yardım Becerileri kısmından alabileceği puan 0-135; Psikolojik Danışma Oturumunu Yönetme kısmından alabileceği puan 0-90 ve Psikolojik Danışma Sürecindeki Zorluklar kısmından alabileceği puan 0-144 arasında değişmektedir. Alınan yüksek puan, adayın psikolojik danışma özyeterliliğinin yüksek olduğunu belirtmektedir. PDÖÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında 470 psikolojik danışman adayıyla yürütülmüştür. Sonuçlar, PDÖÖ'nün adayların psikolojik danışma özyeterlik düzeylerini belirlemede yeterli psikometrik özelliklere sahip bir araç olduğunu göstermektedir (Pamukçu, 2011).

Bireysel Görüşme Formu ve Odak Grup Görüşmesi Formu: Bu çalışmada, Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması dersinde kullanılan MBSM'nin adayların psikolojik danışma becerilerine ve özyeterliklerine etkisinin ve modelin Türkiye'de uygulanabilirliğinin derinlemesine değerlendirilebilmesi amacıyla nitel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde kullanılan formlar hazırlanırken araştırmacı tarafından nicel veriler toplanırken ortaya çıkan boşluklar tespit edilmiş; araştırmacının amacına, problem cümlesi ve alt problemlerine ilişkin olarak açık uçlu, anlaşılır ve yönlendirme içermeyen sorulardan bir soru havuzu, alternatif sorular ve sondalar oluşturulmuştur. Ardından, formlara ilişkin Eğitim Programları ve Öğretim (EPÖ) alanında bir uzman ve RPD alanında üç uzman kişinin görüşleri alınmıştır. Sonuçta, geribildirimler doğrultusunda Bireysel Görüşme Formu beş temel sorudan ve Odak Grup

Görüşmesi Formu yedi temel sorudan oluşmuştur. Her bir görüşme araştırmacı tarafından yürütülmüş; bireysel görüşmeler yaklaşık 50 dakika ve odak grup görüşmeleri yaklaşık 80 dakika sürmüştür. Görüşmeler sırasında katılımcılardan izin alınarak görüntü kayıt aracı kullanılmıştır.

İşlem

İşleme başlamadan önce, adaylar seçkisiz olarak süpervizyon gruplarına atanmış ve her süpervizör kendi grubunu yedi kişilik iki küçük gruba ayırarak süpervizyonu grup süpervizyonu yoluyla yürütmüştür. Her adaya 15 dakika süpervizyon verilmiştir. Adaylar deneysel işlem süresince aynı anda sadece bir danışanla psikolojik danışma oturumu yürütmüşler ve yaptıkları oturuma yönelik süpervizyon almadan bir sonraki oturumu gerçekleştirmemişlerdir. Süpervizyon dersi dışında adaylara süpervizyon verilmemiştir. Araştırmada kullanılan karma süpervizyon modeli ve MBSM'nin süreçleri aşağıda sunulmuştur.

Karma Süpervizyon Modeli: Bu gruptaki adaylar yürüttükleri psikolojik danışma oturumlarının tümünün ses kaydını almışlar, oturum özeti yazmışlar ve süpervizörlerin belirlediği oturumların deşifresini yapmışlardır. Süpervizör, süpervizyondan önce adayın oturum özetini/varsayı deşifresini okumuş, danışanın sorununa, oturumun odağına ve adayın kullandığı becerilere ve müdahalelere ilişkin düzeltici ve cesaretlendirici notlar yazmış; gerektiğinde ses kaydını dinlemiştir.

Süpervizyonda aday, öncelikle danışanın sorununu ve oturumda nelere odaklandığını kısaca özetlemiştir. Özetlemeden sonra ihtiyacı ve süpervizörün önemli gördüğü noktalar doğrultusunda geribildirim almıştır. Bu süreçte süpervizörler anlatım, öz-değerlendirme, soru-cevap, tartışma, akran geribildirimi alma ve verme, süpervizör geribildirimi ve yeniden canlandırma öğretim yöntemlerini kullanmışlardır. Son olarak, aday akranlarından geribildirim almış, soruları varsa süpervizöre ve akranlarına sormuştur. Süpervizyon, oturum özetinin/deşifrenin adaya verilmesi ve gerekliyse ek kaynaklar önerilmesiyle sonlandırılmıştır.

Mikro Beceri Süpervizyon Modeli: MBSM'ne dayalı süpervizyon sürecine başlamadan önce, araştırmacı tarafından MBSM'nin ana materyali olan PDODF'nun uyarlama çalışması yapılmıştır. Öncelikle, formun RPD alanında uzman ve İngilizce'ye hâkim üç uzman tarafından çeviri ve tekrar çevirisi yapılmıştır. Ardından, ortaya çıkan Türkçe form, RPD alanında İngilizce'ye hâkim yedi uzman tarafından dil/içerik uygunluğu açısından incelenmiştir. Geribildirimler sonucunda forma son şekli verilmiştir. PDODF uyarlandıktan ve deney

grubundaki süpervizörlere MBSM'nin işleyişi anlatıldıktan sonra model, aşağıda anlatıldığı gibi uygulanmıştır:

1.a.Öngörüşme ve İlk Oturuma İlişkin Süpervizyon Öncesi Hazırlıklar: Aday, oturumunu görüntü kaydına almış ve kaydı izleyerek tüm oturumun deşifresini araştırmacı tarafından hazırlanan Yapılandırılmış Deşifre Formu'na (YDF) yapmıştır. Deşifredeki her bir tepkisinin yanındaki sütuna araştırmacı tarafından hazırlanan PDODF'nda Yer Alan Psikolojik Danışma Becerilerine İlişkin Açıklamalar Formu'nu kullanarak söz konusu tepkinin ismini ve oturumda kullanma nedenini yazmıştır. Ayrıca formun sonundaki "süpervizyon soruları" bölümüne süpervizöre sormayı planladığı soruları not etmiştir. Süpervizör, deşifreyi okurken adayın yazdığı becerilerin isimlerinin ve kullanım amaçlarının doğruluğunu kontrol etmiştir. Gerekliğinde; deşifreye danışanın sorununa, oturumun odağına ve adayın kullandığı becerilere ve müdahalelere ilişkin düzeltici ve cesaretlendirici notlar yazmış ve görüntü kaydını izlemiştir. Son olarak, adayın oturumda kullandığı psikolojik danışma becerilerine, güçlü ve geliştirilmesi gereken yanlarına ilişkin PDODF'nu doldurmuştur.

1.b.Öngörüşme ve İlk Oturuma İlişkin Süpervizyon Süreci: Aday, danışanın sorununu ve oturumda nelere odaklandığını kısaca özetlemiştir. Özetlemeden sonra süpervizör, adayın YDF'na yazdığı süpervizyon sorularına, oturumda kullandığı psikolojik danışma becerilerine, bu becerileri kullanma nedenlerine ve kullandığı becerilerin danışanına etkisi/yararı olup olmadığına yönelik cesaretlendirici ve düzeltici geribildirimler vermiştir. Ardından, süpervizör adaya oturumdaki güçlü ve geliştirmesi gereken yanlarının neler olduğunu sormuş ve kendi görüşlerini belirtmiştir. Adayın bir sonraki oturuma yönelik planı ve bu planı uygularken kullanabileceği becerilerin neler olabileceği sorulmuş ve öneriler verilmiştir. Aday akranlarından geribildirim almış, soruları varsa süpervizöre ve akranlarına sormuştur. Süpervizör, PDODF ve deşifre formlarını adaya teslim ederek süpervizyonu sonlandırmıştır. Bu süreçte süpervizörler psikolojik danışman adaylarına psikolojik danışma becerilerine yönelik "bu beceriyi kullanma amacın neydi?", "kullandığın beceri sence danışanını nasıl etkiledi?", "bu beceri yerine başka hangi beceriyi/beceri kullandırabilirsin?", "bir sonraki oturum ... konusunu ele almak için hangi becerileri kullanabilirsin?" gibi "keşfedici sorular" sormuş; ek olarak anlatım, öz-değerlendirme, soru-cevap, tartışma, akran geribildirimi alma/verme, süpervizör geribildirimi, yeniden canlandırma ve beyin fırtınası öğretim yöntemlerini kullanmışlardır.

2.a.Sonraki Oturumlara İlişkin Süpervizyon Öncesi Hazırlıklar: Süpervizör ve adaylar "Öngörüşme ve İlk Oturuma İlişkin Süpervizyon Hazırlıkları"nda anlatılan tüm işlemleri aynen yapmaya devam etmiştir. Farklı olarak, hazırlık sürecinde aday, oturumun "sadece ilk, orta ve son beş dakikalarının deşifresi"ni YDF'na yazmış ve sınıfta izlenmek üzere deşifre yaptığı 15 dakikanın dışında kalan dakikalardan beş dakikalık bir bölüm belirlemiştir.

2.b.Sonraki Oturumlara İlişkin Süpervizyon Süreci: Süpervizör ve adaylar "Öngörüşme ve İlk Oturuma İlişkin Süpervizyon Süreci"nde anlatılan tüm işlemleri aynen yapmaya devam etmiştir. Farklı olarak, aday tarafından belirlenen beş dakikalık görüntü kaydı sınıfta izlenmiştir. Görüntü kaydı izlenirken süpervizör, adayın becerilerine ilişkin PDODF'na eklemeler yapmıştır.

Bulgular

Ön Analizler

İlk olarak, adayların psikolojik danışma oturumlarında kullandıkları psikolojik danışma becerilerine ait puanların dağılımı incelenmiştir. Bu incelemede, belirli psikolojik danışma becerilerinin ön ve son test oturumlarında sergilenmediği ve/veya sınırlı sayıda sergilendiği anlaşılmıştır. Tabachnick ve Fidell (1996) çok değişkenli varyans analizinin gözlem sayısı 10'un altında olan değişkenler için kullanılmamasını önermektedir. Bu nedenle, bu araştırmada varyans analizi; dikkati verme, soru sorma, asgari düzeyde teşvik etme, içerik yansıtma, duygu yansıtma, özetleme, anlık olma, odaklanma ve talimat verme becerileriyle gerçekleştirilmiştir. İkinci olarak, hakemlerin deney ve karşılaştırma gruplarındaki adayların kullandıkları psikolojik danışma becerilerinin etkililiğine ilişkin değerlendirmeleri arasındaki tutarlılık katsayıları sınıf-içi korelasyon katsayıları hesaplanarak incelenmiştir (Shrout ve Fleiss, 1979). Deney ve karşılaştırma gruplarındaki psikolojik danışman adaylarının yaptıkları 42 ön test oturumu için hakemlerin tutarlık katsayıları ortalama .89 ve 42 son test oturumu için tutarlık katsayıları ortalama .87 olarak bulunmuştur. Bu değerler, hakemler arasında yüksek düzeyde bir tutarlılığın olduğunu göstermektedir (Heppner ve ark., 1999). Son olarak, deney ve karşılaştırma gruplarındaki adayların psikolojik danışma becerilerine ve psikolojik danışma özyeterliklerine ait ön test puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesi için bağımsız gruplar için t-testi yapılmıştır. Sonuçta, grupların psikolojik danışma becerilerine ve özyeterliklerine ilişkin ön test puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı bulunmuştur.

Psikolojik Danışman Adaylarının Psikolojik Danışma Becerilerindeki Etkililik Düzeylerine Ait Bulgular

Psikolojik danışman adaylarının deney ve karşılaştırma gruplarındaki dağılımı, grupların ön ve

son testte yaptıkları psikolojik danışma oturumlarında kullandıkları becerilerin etkililik düzeyine ilişkin puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Adayların Sayısal Dağılımı, Ön ve Son Testte Kullanılan Beceri Puanlarının Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Dikkati Verme						
Grup	n	Ön Test			Son Test	
		$\bar{X}$	ss	N	$\bar{X}$	ss
Deney	21	7.31	0.48	21	8.39	0.42
Karşılaştırma	21	7.44	0.52	21	7.12	0.59
Toplam	42	7.38	0.50	42	7.76	0.82
Soru Sorma						
Grup	n	Ön Test			Son Test	
		$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss
Deney	21	6.87	0.55	21	8.00	0.50
Karşılaştırma	21	6.76	0.53	21	6.74	0.43
Toplam	42	6.81	0.54	42	7.37	0.78
Asgari Düzeyde Teşvik Etme						
Grup	n	Ön Test			Son Test	
		$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss
Deney	21	7.33	0.53	21	8.22	0.47
Karşılaştırma	21	7.44	0.40	21	7.04	0.49
Toplam	42	7.38	0.47	42	7.63	0.76
İçerik Yanıtıma						
Grup	n	Ön Test			Son Test	
		$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss
Deney	21	6.66	0.55	21	7.85	0.57
Karşılaştırma	21	6.50	0.57	21	6.71	0.64
Toplam	42	6.58	0.56	42	7.28	0.83
Duygu Yanıtıma						
Grup	n	Ön Test			Son Test	
		$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss
Deney	18	6.64	0.80	18	7.16	0.80
Karşılaştırma	19	6.37	0.63	19	6.36	0.58
Toplam	37	6.50	0.72	37	6.75	0.79
Özetleme						
Grup	n	Ön Test			Son Test	
		$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss
Deney	21	6.85	0.48	21	7.43	0.40
Karşılaştırma	21	6.81	0.60	21	6.95	0.55
Toplam	42	6.82	0.54	42	7.19	0.53
Odaklanma						
Grup	n	Ön Test			Son Test	
		$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss
Deney	14	6.16	0.71	14	6.71	0.54
Karşılaştırma	10	6.06	0.54	10	6.70	0.71
Toplam	24	6.12	0.64	24	6.70	0.60
Anlık Olma						
Grup	n	Ön Test			Son Test	
		$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss
Deney	21	7.06	0.81	21	8.27	0.49
Karşılaştırma	21	6.86	0.61	21	7.33	0.59
Toplam	42	6.96	0.71	42	7.80	0.71
Talimat Verme						
Grup	n	Ön Test			Son Test	
		$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss
Deney	19	5.63	0.47	19	6.42	0.67
Karşılaştırma	21	5.68	0.29	21	6.46	0.69
Toplam	40	5.65	0.38	40	6.44	0.67

Yapılan 2X2 Tekrarlı Ölçümler için ANOVA sonucunda, *dikkati verme* becerisi için zaman temel etkisinin $F_{(1,40)}=27.12, p<.001, \eta_p^2=.40$; grup temel etkisinin $F_{(1,40)}=17.19, p<.001, \eta_p^2=.30$ ve zaman X grup ortak etkisinin $F_{(1,40)}=91.29, p<.001, \eta_p^2=.70$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu; *soru sorma* becerisi için zaman temel etkisinin $F_{(1,40)}=35.80, p<.001, \eta_p^2=.47$; grup temel etkisinin $F_{(1,40)}=29.78, p<.001, \eta_p^2=.43$ ve zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1,40)}=37.92, p<.001, \eta_p^2=.49$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu; *asgari düzeyde teşvik etme* becerisi için zaman temel etkisinin $F_{(1,40)}=7.65, p<.01, \eta_p^2=.16$; grup temel etkisinin $F_{(1,40)}=20.95, p<.001, \eta_p^2=.34$ ve zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1,40)}=52.34, p<.001, \eta_p^2=.57$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu; *içerik yansıtma* becerisi için zaman temel etkisinin $F_{(1,40)}=89.49, p<.001, \eta_p^2=.69$; grup temel etkisinin $F_{(1,40)}=15.69, p<.001, \eta_p^2=.28$ ve zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1,40)}=44.59, p<.001, \eta_p^2=.53$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu; *özetleme* becerisi için grup temel etkisinin $F_{(1,40)}=3.59, p=.065, \eta_p^2=.08$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı; ancak zaman temel etkisinin $F_{(1,40)}=22.22, p<.01, \eta_p^2=.36$ ve zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1,40)}=7.92, p<.01, \eta_p^2=.17$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur. İleri psikolojik danışma becerilerinden *odaklanma* becerisi için zaman temel etkisinin $F_{(1,40)}=92.43, p<.001, \eta_p^2=.70$; grup temel etkisinin $F_{(1,40)}=10.62, p<.01, \eta_p^2=.21$ ve

zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1,40)}=17.49, p<.001, \eta_p^2=.30$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte, *duygu yansıtma* becerisi için grup temel etkisinin $F_{(1,35)}=8.22, p<.01, \eta_p^2=.19$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu; ancak zaman temel etkisinin $F_{(1,35)}=3.63, p=.065, \eta_p^2=.09$ ve zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1,35)}=3.66, p=.064, \eta_p^2=.10$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür. İleri psikolojik danışma becerilerinden *anlık olma* becerisi için zaman temel etkisinin $F_{(1,22)}=12.77, p<.01, \eta_p^2=.37$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu; ancak grup temel etkisinin $F_{(1,22)}=0.08, p=.781, \eta_p^2=.004$ ve zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1,22)}=0.073, p=.79, \eta_p^2=.003$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı ve *talimat verme* becerisi için zaman temel etkisinin $F_{(1,38)}=54.73, p<.001, \eta_p^2=.59$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu, ancak grup temel etkisi $F_{(1,38)}=0.10, p=.75, \eta_p^2=.003$ ve zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1,38)}=0.002, p=0.97, \eta_p^2=.00$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur. Bu sonuçlar; dikkati verme, soru sorma, asgari düzeyde teşvik etme, içerik yansıtma, özetleme ve odaklanma becerilerinin etkililiğini artırmada MBSM'nin karma süpervizyon modeline göre daha etkili olduğunu ortaya koymuştur. Ancak duygu yansıtma, anlık olma ve talimat verme becerilerinin etkililiğini artırmada MBSM'yle karma süpervizyon modeli arasında anlamlı düzeyde fark olmadığını göstermiştir.

Tablo 2. Adayların Sayısal Dağılımı, Ön ve Son Testteki Özyeterlik Puanlarının Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Yardım Becerileri Özyeterliği						
		Ön Test			Son Test	
Grup	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Deney	21	81.54	15.73	21	118.81	8.10
Karşılaştırma	21	77.67	18.82	21	108.81	10.03
Toplam	42	79.61	17.24	42	113.81	10.33
Psikolojik Danışma Oturumu Yönetme Özyeterliği						
		Ön Test			Son Test	
Grup	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Deney	21	53.43	12.81	21	78.71	4.16
Karşılaştırma	21	53.71	11.55	21	73.62	7.79
Toplam	42	53.57	12.05	42	76.17	6.69
Psikolojik Danışma Sürecindeki Zorluklara İlişkin Özyeterlik						
		Ön Test			Son Test	
Grup	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Deney	21	66.42	13.51	21	106.29	15.48
Karşılaştırma	21	70.33	19.80	21	99.48	15.27
Toplam	42	68.38	16.86	42	102.88	15.57

Psikolojik Danışman Adaylarının Psikolojik Danışma Özyeterlik Düzeylerine Ait Bulgular

Deney ve karşılaştırma gruplarındaki psikolojik danışman adaylarının dağılımı, özyeterlik alanlarındaki ön ve son test puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 2’de sunulmuştur.

Yapılan 2X2 Tekrarlı Ölçümler için ANOVA sonucunda, yardım becerileri özyeterliği için zaman temel etkisi $F_{(1, 40)}=137.40$, $p<.001$, $\eta_p^2=.78$ ile grup temel etkisinin $F_{(1, 40)}=4.93$, $p<.05$, $\eta_p^2=.11$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu; ancak zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1, 40)}=1.10$, $p=.30$, $\eta_p^2=.03$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı; psikolojik danışma oturumu yönetme özyeterliği için zaman temel etkisinin $F_{(1, 40)}=133.27$, $p<.001$, $\eta_p^2=.77$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu, ancak grup temel etkisi $F_{(1, 40)}=1.13$, $p=.29$, $\eta_p^2=.03$ ve zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1, 40)}=1.89$, $p=.177$, $\eta_p^2=.05$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı ve psikolojik danışma sürecindeki zorluklara ilişkin özyeterlik için zaman temel etkisinin $F_{(1, 40)}=157.85$, $p<.001$, $\eta_p^2=.80$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu, ancak grup temel etkisi $F_{(1, 40)}=0.12$, $p=.73$, $\eta_p^2=.003$ ile zamanXgrup ortak etkisinin $F_{(1, 40)}=3.81$, $p=.06$, $\eta_p^2=.09$ istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur. Bu sonuçlar, duygu psikolojik danışma özyeterlik alanlarını geliştirmede MBSM’yle karma süpervizyon modeli arasında anlamlı düzeyde fark olmadığını göstermiştir.

Psikolojik Danışman Adaylarının ve Süpervizörlerin MBSM’nin Etkililiğine İlişkin Görüşleri

İçerik analizine geçmeden önce, verilerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla birtakım önlemler alınmıştır. Bu bağlamda, nitel verilerin iç geçerliği için katılımcılarla uzun süreli etkileşim kurulmuş; nitel veriler araştırmacı tarafından sürekli karşılaştırılmış, yorumlanmış, kavramlaştırılmış ve sonuçta örüntüler oluşturulmuş; veri kaynakları çeşitlendirilmiş; verileri biri EPÖ diğeri RPD alanında iki uzman daha kodlamış; görüşmelerin hemen sonunda toplanan veriler özetlenmiş ve katılımcılardan verilerin doğruluğuna ilişkin düşüncelerini belirtmeleri istenmiştir. Dış geçerlik için veriler ayrıntılı olarak betimlenmiş, doğrudan alıntılarla sunulmuş ve veri kaynakları araştırmacının amacına uygun olarak seçilmiştir. Nitel verilerin iç ve dış güvenilirliğine yönelik ise verilerin tutarlılığını sağlamak amacıyla araştırmacı tüm görüşmelerde sorularını benzer bir tutumla sormuş, kayda almış ve verilerin kodlanmasında aynı kavramlaştırma yaklaşımını izlemiş; tüm veri toplama araçları, ham verileri ve kodlamaları saklamıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu önlemlerin ardından gerçekleştirilen görüşmelerin içerik analizi sonucunda, MBSM’nin etkililiğine ilişkin görüşler; Katkı, Süpervizyon Modeli ve Öneriler olmak üzere üç kategoride toplanmıştır. MBSM’nin etkililiğine ilişkin kategori, ana tema ve tema ilişkisi Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. MBSM’nin Etkililiğine İlişkin Kategori, Ana Tema ve Tema İlişkisi

Kategori, Ana Tema ve Temalar	n (S*)	n (PD**)
KATKI		
1. Psikolojik Danışma Becerileri		
Temel Psikolojik Danışma Becerileri	2	12
İleri Psikolojik Danışma Becerileri	2	11
2. Psikolojik Danışma Özyeterliği		
Psikolojik Danışma Becerilerine İlişkin Özyeterlik	2	11
Oturumu Yönetme Özyeterliği	2	10
Zor Danışmanları Ele Almaya İlişkin Özyeterlik	1	4
SÜPERVİZYON MODELİ		
1. Süpervizyonun Odağı		
2. Deşifre	2	10
3. Görüntü Kayıtları	2	12
4. Formlar	2	9
5. Keşfedici Sorular	2	11
6. Geribildirim	2	9
ÖNERİLER		
1. MBSM		
Süre	1	6
Yazılı Geribildirim	1	2
Deşifre	1	2
Görüntü Kayıtları	2	8
Formlar	1	5
2. Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması Dersi		
Psikolojik Danışman Adayı Mevcudu	2	3
Uygulama Dersinin Dönem Sayısı	2	1
Teorik Ders Sayısı	2	-
Danışan Sayısı	2	7
Oturum Yeri	1	1
3. İleride Yapılacak Araştırmalar		
Araştırma Süresi	1	-
Farklı Eğitim Düzeylerinde Uygulanması	2	-

*S: Süpervizör **PD: Psikolojik Danışman Adayı

Tablo 3 incelendiğinde, Katkı kategorisinde *psikolojik danışma becerileri* ve *psikolojik danışma özyeterliği* ana temalarına ulaşıldığı görülmektedir. Psikolojik danışma becerileri ana teması altında ise *temel psikolojik danışma becerileri* ve *ileri psikolojik danışma becerileri* temaları ortaya çıkmıştır. Adaylar, MBSM'ye dayalı süpervizyon sonunda temel psikolojik danışma becerilerinden dikkati verme (n=5), soru sorma (n=5), asgari düzeyde teşvik etme (n=2), içerik yansıtma (n=5), duygu yansıtma (n=3), özetleme (n=1) becerilerinde; ileri psikolojik danışma becerilerinden anlık olma (n=2), yüzleştirme (n=2), odaklanma (n=6), anlamı yansıtma (n=1), geribildirim verme (n=5) ve yorumlama/yeniden çerçeveleme (n=4) becerilerinde gelişim sağladıklarını belirtmişlerdir. Süpervizörlere göre MBSM'ye dayalı süpervizyon sonunda adayların temel psikolojik danışma becerilerinden dikkati verme, soru sorma, asgari düzeyde teşvik etme, içerik yansıtma, duygu yansıtma, özetleme becerilerinde; ileri psikolojik danışma becerilerinden odaklanma, anlamı yansıtma ve geribildirim verme becerilerinde gelişim sağladıklarıdır. Bir süpervizör görüşlerini şöyle belirtmiştir:

“Benim gözlemim temel, daha her oturumda kullandıkları, daha doğrusu doğal olarak daha sık gösterdikleri beceriler konusunda daha çok geribildirim aldılar. Yine içerik yansıtma, duygu yansıtma, özetleme, soru sorma, oturumu başlatma, oturumu sonlandırma, amaç oluşturma gibi becerileri sık gösterdikleri için daha çok o konuda geribildirim verme şansım oldu. Dolayısıyla, doğal olarak bu modelle daha çok keşfe yönelik yani temel becerileri geliştirdi.” [S2]

Psikolojik danışma özyeterliği ana teması altında *psikolojik danışma becerilerine ilişkin özyeterlik*, *oturumu yönetme özyeterliği* ve *zor danışanları ele almaya ilişkin özyeterlik* olmak üzere üç temaya ulaşılmıştır. Psikolojik danışman adayları üç özyeterlik alanında MBSM'yle gelişim sağladıklarını ifade etmişlerdir. Bir aday görüşlerini şöyle belirtmiştir:

“Ben bu model ve yürüttüğümüz oturumlar sayesinde kendime daha çok güvendiğimi söyleyebilirim.” [PD10]

Süpervizörler adayların psikolojik danışma becerilerine ilişkin özyeterliklerinde gelişim gözlemlediklerini ancak diğer özyeterlik alanlarına ilişkin gelişimin doğrudan MBSM'ye dayalı olup olmadığı konusunda soru işaretleri taşıdıklarını ifade etmişlerdir. Bir süpervizör görüşlerini şöyle belirtmiştir:

“Özyeterlikleri bu modele bağlı geliştirdi mi, bunu çok ayırt edebileceğimi söyleyemeyeceğim, çünkü daha önce farklı modellerle süpervizyon verdiğimizde

de özellikle ilk defa psikolojik danışma süreci yürüten bir aday bu ders tamamlandığında kendini yetkin hissediyor gerçekten, çünkü bir deneyimi yokken bir süreci başından sonuna tamamlamış oluyor. Bu modelle de özyeterliklerinin arttığını düşünüyorum öğrencilerin. Ama sadece modele özgü bir artış gördüm bunu ayırt edebilirim diyemeyeceğim.” [S2]

Süpervizyon Modeli kategorisinde, *süpervizyonun odağı, deşifre, görüntü kayıtları, formlar, keşfedici sorular ve geribildirim* ana temalarına ulaşılmıştır. *Süpervizyonun odağı* için adaylar görüş belirtmemişlerdir. Süpervizörler MBSM'nin odağının psikolojik danışma becerileri olmasının süpervizyon sürecine katkısı olduğu gibi tek odağın beceriler olmasının kısıtlayıcı olduğunu belirtmişlerdir. “Tüm oturumun *deşifresinin yapılması*” adaylar ve süpervizörler tarafından özdeğerlendirme sağlayıcı, farkındalık ve kavramayı artırıcı bulunmuş; ancak “oturumun 15 dakikasına ait *deşifreler*”in süpervizyonda kopukluklara neden olduğu belirtilmiştir. *Görüntü kayıtları* ana temasında görüntü kaydını izleyerek deşifre yapmak ve sınıfta görüntü kayıtlarının izlemek etkili bulunmuştur. *Formlardan YDF, PDODF ve PDODF'nda Yer Alan Psikolojik Danışma Becerilerine İlişkin Açıklamalar Formu* pek çok psikolojik danışman adayı tarafından etkili bulunmuştur. Süpervizörler ise PDODF'nu adaylar için yararlı; ancak kendileri için işyükünü artırıcı bulmuşlardır. *Keşfedici sorular* ve geribildirim ana teması altındaki süpervizör ve akran geribildirimi, adaylar ve süpervizörler tarafından etkili bulunmuştur. Bir süpervizör MBSM'ye ilişkin görüşlerini şöyle belirtmiştir:

“MBSM'nin yapılandırılmış bir tarafı var. Psikolojik danışman adayları da ilk defa görüşme yapmaya başladıkları için neyi nasıl yapacakları konusunda çok ciddi kılavuzlara ihtiyaçları var. Bu modelin bunu ilk defa yapacak psikolojik danışman adayları için etkili olduğunu söyleyebilirim, çünkü öğrencilere oturumu değerlendirip gel desek neyi değerlendirecek, nasıl değerlendirecek neye göre değerlendirecek hiç bir şey belli değil. Öğrenciye bir kılavuz vermek gerekiyor çok yeni olduğu için. Bu kılavuzu verme açısından yol haritası sunma açısından etkili buldum.” [S1]

Son olarak, öneriler kategorisinde *MBSM'ye, bireyle psikolojik danışma uygulaması dersine ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik öneriler* ana temalarına ulaşılmıştır. *MBSM'ye* ilişkin daha uzun süre süpervizyon verilmesi, ilk birkaç haftadan sonra psikolojik danışma becerilerine ilişkin sadece yazılı geribildirim verilmesi, 15 dakikalık deşifrelerin ardarda gelen dakikalardan amaçlı olarak süpervizörler tarafından seçilmesi, görüntü

kayıtlarının, YDF'nun ve PDODF'nun kullanılmaya devam edilmesi önerilmiştir. *Bireyle psikolojik danışma uygulaması dersine yönelik aynı grupta süpervizyon alan öğrenci sayısının azaltılması, Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması dersinin en az iki dönem olması ve uygulama dersi kapsamında görülen danışan sayısının artırılması önerilmiştir. İleride yapılacak araştırmalara ilişkin sadece süpervizörler görüş belirtmişler ve araştırma süresinin uzatılması ve MBSM'yle yapılacak araştırmaların lisansüstü düzeyindeki psikolojik danışmanlarla da gerçekleştirilmesi önerilmiştir.*

Tartışma

Bu araştırmanın, MBSM'nin karma süpervizyon modeline göre psikolojik danışman adaylarının dikkati verme, soru sorma, asgari düzeyde teşvik etme, içerik yansıtma, özetleme ve odaklanma becerilerini geliştirdiğine ilişkin bulguları değerlendirildiğinde, bu bulguların MBSM'nin yapısal özellikleri ve süpervizöre verdiği rol ve sorumluluklarla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Şöyle ki, MBSM her aşamasında süpervizyon odağının adayın oturumda kullandığı ve/veya kullanmadığı (ancak kullanması önerilen) psikolojik danışma becerileri olmasını, alternatif becerilerin tartışılmasını, cesaretlendirici ve düzeltici geribildirim verilmesini, bir sonraki oturumun planlanmasını, güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerin değerlendirilmesini öneren yapılandırılmış bir süpervizyon modelidir (Russell-Chapin ve Chapin, 2004a). Bununla birlikte, MBSM'nin en belirgin özelliklerinden biri, süpervizörün geribildirimlerinin yapılandırılmış bir biçimde verilmesini sağlayan ve kalıcılığını arttıran PDODF'nin kullanılmasıdır. Bu doğrultuda, ilk uygulamalarını yapan adayların yapılandırılmış ve didaktik süpervizyon müdahalelerine ihtiyaçları olduğu düşünüldüğünde, MBSM'nin müdahalelerinin ilk uygulamalarını yapan adaylar için uygun olduğu düşünülmektedir. Ulaşılan alan yazın incelendiğinde, bu düşüncüyü destekleyen bazı araştırmaların olduğu görülmektedir (Aladağ ve Bektaş, 2009; Birk, 1972; Koç, 2013; Skovholt ve Ronnestad, 1992; Worthington, 2006; Worthington ve Roehlke, 1979; Yogev ve Pion, 1984). Örneğin Birk (1972), acemi psikolojik danışman adaylarının ne yapacaklarının doğrudan söylendiği süpervizyon süreçlerinden daha fazla yararlandıklarını, yapılandırılmış ve didaktik süpervizyonu daha etkili olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde, Worthington ve Roehlke (1979) ve Worthington (2006), ilk uygulamalarını yapan uygulayıcıların becerileri nasıl kullanacaklarını süpervizörlerinden açıkça *öğrenebilmeyi* ve süpervizyon sürecinde süpervizörlerinden

yönlendirici olmalarını beklediklerini bulmuşlardır. Türkiye'de Koç (2013) tarafından yapılan araştırmada ilk uygulamalarını yapan psikolojik danışman adaylarının yapılandırılmış süpervizyona ihtiyaç duydukları belirtilmiştir. Bunlara ek olarak, MBSM'ye dayalı süpervizyon sürecinde psikolojik danışma oturumlarının görüntü kayıtlarının kullanılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu noktada, bu araştırmanın nitel boyutunda elde edilen görüşler incelendiğinde, psikolojik danışman adaylarının görüntü kayıtları ile kendilerini psikolojik danışman olarak izlemenin oturum süresince fark etmedikleri noktaları fark etmelerini sağladığını; süpervizörlerin ise görüntü kayıtlarına dayalı süpervizyonun geribildirimlerini somutlaştırdığını belirttikleri görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde, Freeman ve McHenry (1996) tarafından yapılan araştırmanın sonucunda, görüntü kaydına dayalı süpervizyon verilmesinin en etkili süpervizyon araçlarından biri olarak kabul edildiği ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada MBSM'yle karma süpervizyon modeli arasında psikolojik danışman adaylarının duygu yansıtma, anlık olma ve talimat verme becerilerindeki etkililik düzeylerinin etkililiğini arttırmada anlamlı düzeyde fark çıkmamıştır. Bu durumun söz konusu becerilerin özellikleri, uygulama öncesi ders/derslerin yeterli olmayışı, sınırlı sayıda psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonu yapılmasıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Söz konusu becerilerin özellikleri değerlendirildiğinde, duygu yansıtma becerisinin diğer temel psikolojik danışma becerilerine kıyasla daha zor bir beceri olduğu söylenebilir. Anlık olma ve talimat verme becerileri ise zaten ileri psikolojik danışma becerileri kapsamındadır. Bu bağlamda, duygu yansıtma, anlık olma ve talimat verme becerileri bu araştırmadaki diğer psikolojik danışma becerilerine kıyasla öğretilmesi ve öğrenilmesi daha zor ve karmaşık becerilerdir. Kuşkusuz, doğası gereği zor ve karmaşık becerilerin uygulama öncesi dersler yoluyla anlaşılıp kavranması oldukça güçtür. Aladağ, Yaka ve Koç (2014) tarafından yapılan araştırmanın bulguları, psikolojik danışman adaylarının en çok zorlandıkları becerilerin konuların sözel takibi, soru sorma, duygu yansıtma, yüzleştirme ve anlık olma olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, alan yazında psikolojik danışma uygulamalarının ve süpervizyon oturumlarının sayısı arttıkça her becerinin daha etkili öğrenildiği ve kullanıldığı belirtilmektedir (Authier ve Gustafson, 1975; O'Toole, 1979). Bu bağlamda, bu araştırmada, psikolojik danışman adaylarının söz konusu becerilerdeki etkililik düzeylerini arttırmada psikolojik danışma oturumu sayısının ve süpervizyon süresinin sınırlı kaldığı düşünülmektedir.

MBSM'nin karma süpervizyon modeline göre adayların psikolojik danışma özyeterliklerini anlamlı düzeyde artırmamış olmasının ise psikolojik danışma özyeterlik kavramının yapısı, psikolojik danışma uygulamalarının sayısı ve süpervizyon süresiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bilindiği gibi, psikolojik danışma özyeterliği, adayın kendine ve etkili bir psikolojik danışma oturumu yürütebileceğine yönelik yeteneklerine ilişkin inancı olarak tanımlanmaktadır (Larson, 1998). Bu tanımdan hareketle, öncelikle psikolojik danışma özyeterliğinin bir psikolojik danışma becerisinin öğrenilmesi ve anlaşılması gibi bilişsel bir öğrenmeden ziyade duyuşsal nitelikleri ağır basan bir kavram olduğu söylenebilir (Bacanlı, 2006; Krathwohl, 2002). Bu durum, psikolojik danışma özyeterliğinin geliştirilmesi sürecinin daha uzun zamana yayılması gerektiğini düşündürmektedir. Bu nedenle, adayların psikolojik danışma özyeterliklerinin geliştirilmesi için bir yarıyıl bireyle psikolojik danışma uygulamaları yapmalarının yeterli olmadığına inanılmaktadır. Bu araştırmanın nitel verileri incelendiğinde, adaylar daha fazla sayıda danışanla farklı sorunlar üzerinde çalışmanın psikolojik danışma özyeterliklerini geliştirmelerinde etkili olacağını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusunu destekleyen bir araştırma Bischof ve arkadaşları (2002) tarafından yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ilk psikolojik danışma uygulamalarını yapan adayları farklı danışan sorunlarıyla çalışmalarının özyeterliklerini arttıracaklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte alan yazında, psikolojik danışma özyeterliğinin geliştirilmesinde süpervizyon (geribildirim) süresinin (Harris, 2007) oldukça önemli

olduğu söylenmektedir. Ancak Türkiye'de Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması dersinin beş ders saati olarak uygulanması nedeniyle, bu çalışmada sınıf mevcudu değerlendirilerek her psikolojik danışman adayına 15 dakika süpervizyon sağlanabilmiştir. Oysaki nitel veriler incelendiğinde, psikolojik danışman adayları kendilerine ayrılan süpervizyon süresini yeterli bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları, sınırlılıkları ve ilgili alan yazın ışığında bazı öneriler geliştirilmiştir. Bu araştırmanın sınırlılıklardan biri, bu araştırmanın yalnızca bir üniversitenin RPD lisans programında öğrenim gören öğrencilerle gerçekleştirilmiş olmasıdır. Araştırma verilerinin genellenebilirliğinin artırılması amacıyla ileride yürütülecek araştırmalarda farklı üniversitelerde öğrenim gören öğrencilere ulaşılmasının yararlı olacaktır. Bu araştırmanın bir diğer sınırlılığı, psikolojik danışman adaylarına ilişkin sınırlı sayıda değişkenin araştırılmış olmasıdır. Bundan sonra yürütülecek araştırmalarda danışana, psikolojik danışmana ve süpervizöre ilişkin farklı değişkenlerin araştırmalara dâhil edilmesi (Sexton ve Whiston, 1991) yararlı olacaktır. Bunlara ek olarak, psikolojik danışman adaylarının tüm becerileri daha etkili kullanmayı öğrenebilmeleri amacıyla Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri dersinin iki ve Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması dersinin iki yarıyıl olacak şekilde planlanması önerilmektedir. Son olarak, MBSM, kapsamının zenginleştirilmesi için başka süpervizyon modelleri ve müdahaleleri ile bütünleştirilebilir.

Kaynaklar

- Aladağ, M. ve Bektaş, D. Y. (2009). Examining individual-counseling practicum in a Turkish undergraduate counseling program. *Eurasian Journal of Educational Research*, 37, 53-70.
- Aladağ, M., Yaka, B. ve Koç, İ. (2014). Psikolojik danışma becerileri eğitimine ilişkin nitel bir değerlendirme: Psikolojik danışman adaylarının görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3), 859-886.
- Authier, J. ve Gustafson, K. (1976). Application of supervised and nonsupervised microcounseling paradigms in the training of registered and licensed practical nurses. *Journal of Consulting & Clinical Psychology*, 44(5), 704-709.
- Bacanlı, H. (2006). *Duyuşsal davranış eğitimi* (3.baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Barbee, P. W., Scherer, D. ve Combs, D. C. (2003). Prepracticum service-learning: Examining the relationship with counselor self-efficacy and anxiety. *Counselor Education & Supervision*, 43, 108-119.
- Birk, J. M. (1972). Effects of counseling supervision method and preference on empathic understanding. *Journal of Counseling Psychology*, 19(6), 542-546.
- Bischof, R. J., Barton, M., Thober, J. ve Hawley, R. (2002). Events and experiences impacting the development of clinical self-confidence: A study of the first year of client contact. *Journal of Marital & Family Therapy*, 28(3), 371-382.
- Cashwell, T. H. ve Dooley, K. (2001). The impact of supervision on counselor self-efficacy. *The Clinical Supervisor*, 20(1), 39-47.
- Cormier, S. ve Nurius, P. S. (2003). *Interviewing and change strategies for helpers: Fundamental skills and cognitive behavioral interventions* (5th ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Daniels, J. A. (1997). *The influence of performance feedback and casual attribution upon ratings of counseling self-efficacy*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Nebraska, Lincoln.

- Daniels, T. G., Rigazio-DiGilio, S. A. ve Ivey, A. E. (1997). Microcounseling: A training and supervision paradigm for the helping professions. In: C.E. Watkins, Jr. (Ed.), *Handbook of psychotherapy supervision*. (pp. 277-295). New York: Wiley.
- Denizli, S. (2010). *Danışanların algıladıkları terapötik çalışma uyumu ve oturum etkisi düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Elliott, R. (1985). Helpful and nonhelpful events in brief counseling interviews: An empirical taxonomy. *Journal of Counseling Psychology*, 32, 307-322.
- Freeman, B. ve McHenry S. (1996). Clinical supervision of counselors-in-training: A nationwide survey of ideal delivery, goals, and theoretical influences. *Counselor Education & Supervision*, 36(2), 144-158.
- Harris, L. (2007). *An examination of the counseling self-efficacy of master's level rehabilitation counselor-in-training*. Unpublished doctoral dissertation, The University of Iowa.
- Heppner, P. P., Kivlighan, D. M. ve Wampold, B.E. (1999). *Research design in counseling* (2nd ed.). Belmont: Wadsworth.
- Hill, C. E., Charles, C. ve Reed, K. G. (1981). A longitudinal analysis of changes in counseling skills during doctoral training in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 28(5), 428-436.
- Hill, C. E., O'Grady, K. E., Balenger, V., Busse, W., Falk, D. R., Hill, M., Rios, P. ve Taffe, R. (1994). Methodological examination of videotape-assisted reviews in brief therapy: Helpfulness ratings, therapist intentions, client reactions, mood, and session evaluation. *Journal of Counseling Psychology*, 41(2), 236-247.
- Hill, C. E., Stahl, J. ve Roffman, M. (2007). Training novice psychotherapists: Helping skills and beyond. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 44(4), 364-370.
- Ivey, A. E. ve Ivey, M. B. (2003). *Intentional interviewing and counseling: Facilitating client development in a multicultural society* (5th ed.). Pacific Grove:Brooks/Cole.
- Kelley, J. D. (1971). Reinforcement in microcounseling. *Journal of Counseling Psychology*, 18(3), 268-272.
- Koç, İ. (2013). *Kişiler arası süreci hatırlama tekniğine dayalı süpervizyonun psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine, özyeterlik ve kaygı düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory into Practice*, 41(4), 212-218.
- Larson, L. M. (1998). The social cognitive model of counselor training. *The Counseling Psychologist*, 26, 219-273.
- Larson, L. M. ve Daniels, J.A. (1998). Review of the counseling self-efficacy literature. *The Counseling Psychologist*, 26(2), 179-218.
- Leach, M. M., Stoltenberg, C. D., McNeill, B. W. ve Eichenfield, G. A. (1997). Self-efficacy and counselor development: Testing the integrated developmental model. *Counselor Education & Supervision*, 37(2), 115-124.
- Lent, R. W., Cinamon, R. G., Bryan, N. A., Jezzi, M. M., Martin, H. M. ve Lim, R. (2009). Perceived sources of change in trainees' self-efficacy beliefs. *Psychotherapy, Theory, Research, Practice, Training*, 46(3), 317-327.
- O'Toole, W. M. (1979). Effects of practice and some methodological considerations in training counseling interviewing skills. *Journal of Counseling Psychology*, 26(5), 419-426.
- Pamukçu, B. (2011). *The investigation of counseling self-efficacy levels of counselor trainees*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Russell-Chapin, L. A. ve Ivey, A. E. (2004a). *Your supervised practicum and internship: Field resources for turning theory into action*. Belmont, CA:Thomson Brooks/Cole.
- Russell-Chapin, L. A. ve Ivey, A. E. (2004b). Microcounseling supervision model: An innovative integrated supervision model. *Canadian Journal of Counselling*, 38(3), 165-176.
- Russell-Chapin, L. A. ve Sherman, N. E. (2000). The counselling interview rating form: A teaching and evaluation tool for counsellor education. *British Journal of Guidance & Counselling*, 28(1), 115-124.
- Sexton, T. L. (1998). Reconstructing counselor education: Supervision, teaching, and clinical training revisited. *Counselor Education & Supervision*, 38(1), 2-5.
- Sexton, T. L. ve Whiston, S. C. (1991). A review of the empirical basis for counseling: Implications for practice and training. *Counselor Education & Supervision*, 30(4), 330-354.
- Shrout, P. E. ve Fleiss, J. L. (1979). Intraclass correlations: Uses in assessing rater reliability. *Psychological Bulletin*, 86, 420-428.
- Skovholt, T. M. ve Ronnestad, M. H. (1992). Themes in therapist and counselor development. *Journal of Counseling & Development*, 70(4), 505-515.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (1996). *Using multivariate statistics*. (3rd ed.). New York:Harper Collins College Publishers.
- Whiston, S. C. ve Coker, J. K. (2000). Reconstructing clinical training: Implications from research. *Counselor Education & Supervision*, 39(4), 228-253.
- Wiley, M. O. ve Ray, P. B. (1986). Counseling supervision by developmental level. *Journal of Counseling Psychology*, 33(4), 439-445.
- Worthington, E. L. (2006). Changes in supervision as counselors and supervisors gain experience: A review. *Training and Education in Professional Psychology*, 18(3), 133-160.
- Worthington, E. L. ve Roehlke, H. J. (1979). Effective supervision as perceived by beginning counselors-in-training. *Journal of Counseling Psychology*, 26(1), 64-73.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5.baskı) Ankara:Seçkin Yayınevi.
- Yogev, S. (1982). An eclectic model of supervision: A developmental sequence of beginning psychotherapy students. *Professional Psychology*, 13(2), 236-243.
- Yogev, S. ve Pion, G. M. (1984). Do supervisors modify psychotherapy supervision according to supervisees' levels of experience? *Psychotherapy*, 21(2), 206-208.

Extended Summary

Examining the Effectiveness of Microcounseling Supervision Model in Individual Counseling Practice

Betül MEYDAN

Supervision research showed that supervision models which focus on teaching skills by using of structural, didactic and directive supervision interventions are more effective than traditional supervision interventions for novice counselors. Microcounseling Supervision Model (MSM) can be an effective supervision model because MSM is a structured supervision model which focuses on teaching skills by use of didactic and directive supervision interventions and for counselor trainees in Turkey who use counseling skills for the first time and also try to develop their counseling self-efficacy in within Individual Counseling Practice course. MSM has three major stages: reviewing skills with intention, classifying skills with mastery, and processing supervisory needs. The first stage of MSM allows supervisee to begin to identify areas of strength and areas needing attention in skill identification. The second stage of MSM includes examples of someone else demonstrating microcounseling skills and their uses. The final stage of MSM begins by summarizing and processing the demonstrated skills, as well as other important dimensions of the session. Furthermore, this stage involves comparison of supervisor or supervisory team's ratings with supervisee's ratings within a classroom. Briefly, MSM is a standardized and structural supervision model that provides reviewing, offering feedback, teaching, and evaluating microcounseling skills of supervisees. Hence, this study aimed to (a) investigate the effect of MSM on counseling skills and counseling self-efficacy levels of counselor trainees, and (b) investigate opinions of supervisors and counselor trainees regarding the effectiveness of MSM in individual counseling practicum.

Method

Sequential explanatory design was used in this study. 42 senior counselor trainees were randomly assigned to four classes as subjects. Two of four classes were experimental groups and other two were

comparison groups. Moreover, four supervisors were involved to study. Experimental groups received supervision via MSM, and comparison groups received supervision via mixed supervision model between the first and seventh counseling sessions. Quantitative data were collected by Counseling Skills Rating Referee Form, and Counselor Activity Self-Efficacy Scale. Qualitative data were collected by Individual Interview Form and Focus Group Interview Form. Quantitative data were analyzed by using 2X2 Repeated Measures ANOVA and qualitative data were analyzed by using content analysis.

Results

Quantitative results showed that groupXtime interaction effect were significant for attending behavior [$F_{(1, 40)}=91.29, p<.001, \eta_p^2=.70$] questioning [$F_{(1, 40)}=37.92, p<.001, \eta_p^2=.49$], minimal encouragement [$F_{(1, 40)}=52.34, p<.001, \eta_p^2=.57$], reflection of content [$F_{(1, 40)}=44.59, p<.001, \eta_p^2=.53$], summarization [$F_{(1, 40)}=7.92, p<.01, \eta_p^2=.17$], and focusing [$F_{(1, 40)}=17.49, p<.001, \eta_p^2=.30$] skills and means were significantly increased in experimental groups for those skills when compared to comparison groups. However, effect of MSM on reflection of feeling, immediacy and directives skills of counselor trainees were not significant. Furthermore, effects of MSM on three self-efficacy levels of counselor trainees were not significant. Qualitative results indicated three categories; Contributions, Supervision Model, and Recommendations. When Contributions category is reviewed, it can be said that MSM was an effective supervision model for teaching basic counseling skills and developing helping skills self-efficacy. In Supervision Model category, subjects stated that transcripts, video records, forms, thought-provoking questions, and feedback were effective aspects of MSM. Lastly, it was found that Recommendations category was composed of MSM, Individual Counseling Practice course, and further researches main themes.

Discussion

Significant increases in attending behavior, questioning, and minimal encouragement, reflection of content, summarization, and focusing skills of counselor trainees in experimental groups are thought to be related with structural characteristics, supervisor roles and responsibilities of MSM. Nevertheless, effect of MSM on reflection of feeling, immediacy and directives skills were not significant. This finding may indicate that these skills are more complex skills than attending behavior, questioning, minimal encouragement, reflection of content, summarization, and focusing. Furthermore, prepracticum, practicum courses and supervision sessions may not be enough for comprehending and practicing reflection of feeling, immediacy and directives. Moreover, the effect of MSM on helping skill, session management,

and the counseling challenges self-efficacy levels of counselor trainees were not significant. This finding regarding self-efficacy levels are thought to be related with counseling self-efficacy concept. In other words, counseling self-efficacy is more affective concept than counseling skills, and developing counseling self-efficacy needs more time than learning/practicing counseling skills. In addition, this finding could be related with limited supervision sessions and supervisor feedback.

Consequently, it is recommended that prepracticum and practicum courses should be planned as minimum two semesters. Moreover, MSM should be integrated with other supervision models. Lastly, further studies related supervision recommended to be conducted with other significant supervision variables, and also MSM should be tested more robust experimental designs.